

SKOLFS 1995:59
Utkom från trycket den 20 oktober 1995

Skolverkets föreskrifter om ändring i Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 1994:56) om kursplaner för den obligatoriska särskolan

1995-09-18

Skolverket föreskriver följande med stöd i Särskoleförordningen (1995:206), 2 kap. 2 § sista stycket
dels att 1 § Skall ha följande ändrade lydelse,
dels att bilaga 1 till föreskrifterna skall ha följande ändrade lydelse.

1 § För grundsärskolan fastställer Skolverket kursplaner i bild, engelska, hemkunskap, hemspråk, idrott och hälsa, matematik, musik, naturlära, samhällslära, slöjd, svenska och svenska som andraspråk i enlighet med bilaga 1 till dessa föreskrifter.

Bilaga 1

Kurser rör grundsärskolan

Bild
Engelska
Hemkunskap
Hem språk
Idrott och hälsa
Matematik
Musik
Naturlära
Samhällslära
Slöjd
Svenska
Svenska som andraspråk

Hemspråk

Modersmålet är av grundläggande betydelse för individens språk-, personlighets- och tankeutveckling. Det är ett medel för kommunikation, för att utveckla människans identitet och hennes förmåga att inhämta kunskaper, men det är också nyckeln till vårt kulturella arv.

Undervisningen i ämnet syftar till att elever med annat modersmål än svenska skall få möjlighet att utveckla sin förmåga att kommunicera muntligt och skriftligt på sitt modersmål. Ämnet skall medverka till att eleverna skall kunna utveckla och befästa sitt språk och kunna upprätthålla sina kontakter med föräldrar och släktingar i hemlandet.

Undervisningen skall bidra till att samhörigheten mellan två eller flera kulturer och språk blir en berikande erfarenhet. Det är en viktig uppgift för skolan att skapa goda möjligheter för detta möte och att därigenom stödja eleverna i deras identitetsutveckling.

Tillämpningen av kursplanen skall vara flexibel och kunna anpassas till enskilda elevers förutsättningar och till olika elevgruppers språkförhållanden.

Mål att sträva mot

Skolan skall i sin undervisning i hem språk sträva efter att eleven

- ⇒ utvecklar sin förmåga att förstå och uttrycka sig muntligt och skriftligt,
- ⇒ skaffar sig ett ord- och begreppsförråd inom olika ämnesområden,
- ⇒ med behållning kan läsa och förstå enkla texter av olika slag,
- ⇒ vänjer sig vid att utnyttja ett biblioteks möjligheter att ta fram litteratur, tidskrifter, tidningar och talböcker på hemspråket och med anknytning till ursprungslandet,
- ⇒ lär känna delar av hemlandets litteratur och får förståelse för sitt kulturarv,

- ⇒ tillägnar sig kunskaper om hemlandets betydelsefulla historiska händelser, traditioner och samhällsliv samt kan jämföra med svenska förhållanden,
- ⇒ känna till något om den egna kulturens normer och värderingar,
- ⇒ får en starkt självkänsla och identitet och dubbel kulturtillhörighet.

Ämnets uppbyggnad och karaktär

Olika typer av litteratur och samtal kring elevernas egna erfarenheter och delaktighet i två kulturer skall vara basen för det språkutvecklande arbetet i ämnet. Språkutveckling innebär att eleverna med hjälp av språket kan uttrycka en allt komplexare förståelse, att de blir säkrare i att använda språket uttrycksfullt och tydligt i både tal och skrift och att deras förmåga att förstå och tillgodogöra sig litteratur successivt ökar.

Undervisningen skall inriktas på att eleverna aktivt deltar i samtal och diskussioner, gestaltar, berättar och redogör inför andra människor samt skriver för att uttrycka känslor, tankar och idéer. Utifrån egna erfarenheter bygger de upp kunskap om hur språket fungerar i samspelet mellan människor. Centralt är att utveckla den egna uttrycksförmågan och förstå det andra uttrycker. Det innehåll som väljs skall ha anknytning till det övriga skolarbetet.

Hemspråksämnet har många beröringspunkter med svenska och svenska som andraspråk. De centrala kunskapsområdena, språkstudier med utgångspunkt i litteratur och kulturkunskap, är gemensamma.

Litteraturen och den muntliga traditionen bär en stor del av det kulturella arvet och förmedlar kunskaper och värderingar. Arbetet kring litteraturen genom samtal, dramatiserande och skrivande hjälper eleverna att få svar på de frågor som uppkommer genom att de tillhör två kulturer. Eleverna skall få möta litteraturen i myter, sagor och sägner, i dikter, pjäser och prosaberättelser, i såväl barn- och ungdomslitteratur som vuxenlitteratur.

Eleverna skall få kunskaper om sin kulturella bakgrund: traditioner, religion, historia, folk och land. Även de nutida samhällsförhållandena hör till de väsentliga kunskaperna. Den egna kulturkretsens musik, sånger och visor, rim och ramsor är viktiga delar av kulturarvet.

Den kulturförmedlande undervisningen i hemspråk bör kompletteras med kulturorienterande inslag i ämnen som bild, hemkunskap, musik och slöjd.

Genom att få kunskaper om kulturbakgrunden och om den egna minoritetskulturen i Sverige kan eleverna jämföra olika kulturer. De kan då bättre förstå sin situation och också bidra till att öka förståelsen mellan olika folk och kulturer.

Mål som varje elev skall ha uppnått efter den del av undervisningen som syftar till att ge förberedelse inför läs- och skrivinlärn timer på hemspråket

Eleven skall efter sina förutsättningar

- ⇒ kunna lyssna på och samtala om vardagsnära saker på ett enkelt språk,
- ⇒ ha tillägnat sig ett grundläggande begrepps- och ordförråd,
- ⇒ bli medveten om språkets olika sidor: ljud, ord och mening,
- ⇒ kunna muntligt framföra en kortare berättelse eller redogörelse med eller utan stöd av bilder så att mottagaren förstår,
- ⇒ kunna uttrycka känslor och tankar,
- ⇒ känna till något om sin kulturs berättelser, sånger och musik, traditioner och högtider.

Mål som eleverna skall ha uppnått i slutet av det nionde skolåret

Eleven skall efter sina förutsättningar

- ⇒ kunna delta i samtal i grupp, kunna berätta om upplevelser och händelser samt kunna återge innehållet i berättelser,
- ⇒ kunna läsa och förstå enkla texter samt skriva korta meddelanden, brev och enkla berättelser,
- ⇒ känna till och kunna tillämpa de vanligaste reglerna för stavning,
- ⇒ kunna läsa och förstå barn- och ungdomsböcker och enklare faktatexter som är skrivna för barn och ungdom,
- ⇒ känna till några centrala berättelser och författare ur den egna kulturkretsen,
- ⇒ tillägna sig kunskaper om hemlandets betydelsefulla historiska händelser, traditioner och samhällsliv samt kunna jämföra med svenska förhållanden,
- ⇒ kunna låna böcker (på hemspråk) på allmänt bibliotek.

Dessa föreskrifter träder i kraft fyra veckor efter den dag då föreskrifterna enligt uppgift på dem utkom från trycket i SKOLFS.

ULF P. LUNDGREN

Lisbeth Rudemo